

Svenskarna och Norden

Om svenskarnas syn på
Norden och nordiskt
samarbete

FORENINGEN
NORDEN

Om Föreningen Norden

Föreningen Norden är en ideell organisation som verkar för mer nordiskt samarbete. Sedan 1919 arbetar vi för att göra Norden till en bättre plats att leva och bo på. Vi har påverkat flera generationer genom bland annat vänorter, arbetsförmedling till unga genom Nordjobb och opinionsbildning för öppna gränser. Läs gärna mer på norden.se eller kontakta oss på info@norden.se.

Innehåll

- 04** Välkommen till nystart för samarbeten i Norden
- 06** **Kapitel 1**
De nordiska relationerna och de 34%
- 12** **Kapitel 2**
Att leva och arbeta i Norden
- 18** **Kapitel 3**
Resor och kultur
- 26** **Kapitel 4**
Synen på Norden under förändring
- 34** **Kapitel 5**
Coronaeffekten
- 44** **Kapitel 6**
Nordiskt samarbete
- 50** Summering

Välkommen till nystart för samarbeten i Norden

MÖJLIGHETERNA FÖR SAMARBETEN i Norden är oändliga. Vi har en gemensam historia, våra länder delar samma demokratiska värderingar och våra samhällen är starka välfärdsstater som skapar trygghet och tillit. Vi förenas dessutom av närbesläktade språk, kultur och värderingar.

Trots alla möjligheter har samarbete i Norden under lång tid tagits för givet och genom åren har förutsättningarna förändrats, inte minst då länderna gått olika vägar i förhållande till Natomedlemskap, EU-samarbete och införande av euron.

Efter ett och ett halvt år av Coronapandemi står det klart för de allra flesta att nordiskt samarbete behöver en fundamental nystart.

Nu är det upp till oss alla att ta ägandeskap och initiativ för att skapa den region vi vill leva och bo och arbeta i.

Stora möjligheter med en unik historisk roll

Föreningen Norden har de senaste hundra åren enträget arbetat för att bygga nordiskt samarbete som det ser ut idag. Generationer av nordister har arbetat visionärt med att öka samhörigheten och samarbetet i Norden, och det är med stolthet vi ser att arbetet gett resultat i att människor i Norden idag är integrerade. Sedan föreningen grundades har vi mobiliserat medborgare, civilsamhälle, akademi och näringslivet som gett muskler i att driva en positiv samhällsutveckling för en demokratisk och hållbar region.

Det senaste decenniet har inneburit en snabb samhällsförändring där digitaliseringen förändrat människors attityder och beteenden i grunden. Det nordiska samarbetet är inte undantaget denna utveckling. Det är dags att tänka nytt. Det är dags att utveckla samarbetet i Norden.

Det är en ny tid nu – låt oss uppdatera våra arbetssätt

För att möta nya utmaningar som våra samhällen står inför behöver vi uppdatera våra samarbetsförmågor och samarbetsmodeller. Vi behöver vässa vår förmåga att samarbeta smart och i samverkan för att målmedvetet arbeta mot vår gemensamma vision, om Norden som världens mest hållbara och integrerade region.

Men kanske viktigast av allt för vår gemensamma resa framåt - vi behöver gå från ord till handling.

För Föreningen Norden har transformationen redan börjat. Under det senaste året har vi gjort stora förändringar för att skapa en handlingskraftig organisation som kan kraftsamla på alla nivåer för samarbeten, opinions- och folkbildning utifrån de förutsättningar som finns för civilsamhället.

På Föreningen Norden befinner vi oss nu i en process där vi lägger ett viktigt pussel för att identifiera nya metoder, samverkansformer och partnerskap där vi

tillsammans kan återbygga dialog, tillit och samhörighet i Norden, vilket är en förutsättning för demokratiska och hållbara samhällen.

**Vi behöver gå
från ord till handling**

Vår långa erfarenhet av att arbeta med samarbete och dialog som metod för att uppnå en positiv samhällsutveckling ger oss en trygghet och förvisning att även komplexa samhällsutmaningar framgångsrikt går att lösa.

Tillsammans har vi i Norden tidigare åstadkommit historiska förändringar som fortfarande idag gör avtryck globalt. Låt oss göra om det.

Med samlad erfarenhet, förmåga att skapa förändring och vilja till samarbete skriver vi historia på nytt. Vi önskar dig välkommen att tillsammans med oss bidra till nystart för samarbeten i Norden.

Josefin Carling

Generalsekreterare Föreningen Norden

**Det är dags
att tänka nytt
Det är dags att
utveckla arbetet**

Kapitel 1

De nordiska relationerna och de 34%

DEN 20 AUGUSTI 2019 fattade de nordiska statsministrarna beslut om den gemensamma visionen att "Norden ska bli världens mest hållbara och integrerade region".

Personliga relationer över landsgränserna är en viktig del i att åstadkomma integration mellan människor.

Personliga relationer som skapas över landsgränser bidrar till gemenskap, förståelse och respekt för likheter och olikheter. Relationer som dessa är grundläggande för tillit mellan människor.

Var tredje svensk har en nära relation i annat nordiskt land

Resultatet av allas gemensamma ansträngningar för att skapa ett integrerat Norden syns i vår undersökning. 34 procent av svenskarna uppger att de har en nära relation (anknytning) i annat nordiskt land. För närmare 70 procent av dem består den nära relationen av familje- och släktband.

Norden ska bli världens mest hållbara och integrerade region

70%

Familj/släkt i annat nordiskt land

22%

Partner från annat nordiskt land

9%

Uppvuxen i annat nordiskt land

22%

Annan stark anknytning till annat nordiskt land

34%

har anknytning till annat
nordiskt land

70%

av dessa är familje-
och släktband

Att både vara nordbo och svensk

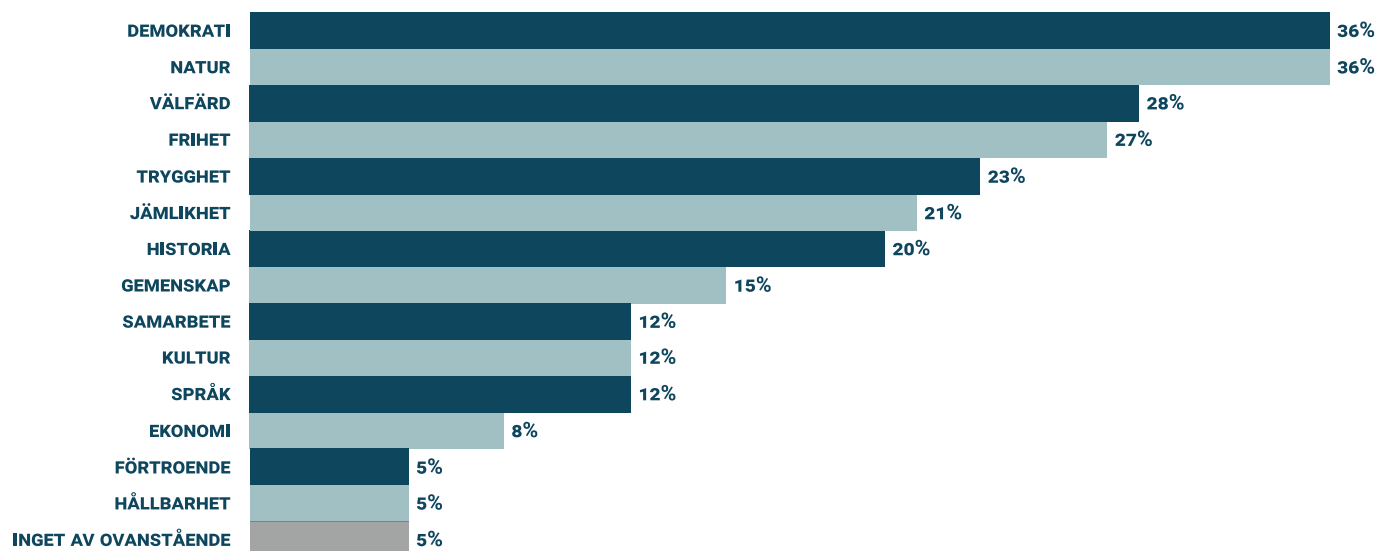
ATT BÅDE VARA NORDBO OCH SVENSK är något som kan omfamnas både av globalister och nationalister, enligt Johan Strang som är biträdande professor i Nordenstudier vid Helsingfors universitet. Enligt Strang beror det på att det inte föreligger någon konflikt mellan identiteterna.

Norden associeras till demokrati, natur och välfärd

Det finns mycket som enar de nordiska länderna. Vi är sprungna ur sekulariserade välfärdssamhällen med starkt socialt skyddsnät, vi har en gemensam historia

och våra språk och vår kultur binder oss samman i hög utsträckning. Det finns också en stark demokratisk tradition och värderingar som vilar på frihet och jämlikhet.

Vår historia och den nordiska samhällsbyggnaden återkommer i de ord som svenskarna associerar till Norden. I toppen återfinns ord som demokrati, natur, välfärd, frihet och trygghet. Se grafik.

Ett starkt civilsamhälle är viktigt för nordisk integration

RELATIONER MELLAN MÄNNISKOR är något som binder samman våra länder och ligger till grund för gemenskap och tillit mellan människor. Att var tredje svensk har en nära relation i annat nordiskt land är ett gott betyg för historiska insatser och är intressant ur flera aspekter eftersom det betyder att:

De 34 procenten är viktiga att bibehålla. Förutom att deras personliga relationer binder samman de nordiska länderna, bidrar det till att utveckla Norden genom sitt intresse för hela regionen.

- 1** För var tredje svensk är ett fungerande nordiskt samarbete viktigt på ett personligt plan.
- 2** Personer som har anknytning till ett annat nordiskt land har genomgående ett större intresse av att bidra till att vidareutveckla integrationen i regionen.
- 3** Var tredje svensk drabbas på ett personligt plan när gränshinder eller restriktioner uppstår mellan länder, samma sak gäller för boende i gränsområden.

Föreningen Nordens prioriterade insatser för att behålla de 34 procenten

- 1** Arbeta för att bibehålla passfrihet och rörelsefrihet över gränserna.
- 2** Utveckla hållbara transporter och besöksnäringar i Norden.
- 3** Satsa på ungas mobilitet på nordisk arbetsmarknad.

Kapitel 2

Att leva och arbeta i Norden

FÖRENINGEN NORDEN HAR i över hundra år arbetat för att människor ska känna sig hemma i Norden. Med det menar vi att det ska vara enkelt för människor att kunna bo, leva och arbeta i vår region. Vi har varit pådrivande i flera viktiga beslut som spelat stor roll för integration och sammanhållning, till exempel uppgörelsen om den öppna arbetsmarknaden 1954 och passfriheten som trädde i kraft 1958.

Överenskommelsen om en gemensam arbetsmarknad är ett beslut mellan regeringarna i Sverige, Norge, Danmark, Island och Finland och ger möjlighet för alla nordbor att ta jobb eller att flytta och bosätta sig i annat nordiskt land.

Var fjärde svensk har arbetat i annat nordiskt land

Den nordiska arbetsmarknaden öppnar många intressanta arbetstillfällen och vår undersökning visar tydligt att många tar del av den möjligheten. Var fjärde svensk (25%) uppger att de någon gång har varit yrkesverksam i annat nordiskt land.

Undersökningen visar att det framför allt är de som bor vid gränsregioner och de 34 procenten med nära

anknytning som utnyttjar möjligheten att bo och arbeta i Norden. Allra vanligast är att arbeta i Norge, följt av Danmark, Finland och Island.

En majoritet av svenskarna har intresse av att arbeta i Norden

Även intresset bland svenskarna är stort för arbete i Norden och 7 av 10 svenskar uppger att de kan tänka sig att arbeta i annat nordiskt land. Den största drivkraften till att söka sig till annat nordiskt land är att förbättra den egna ekonomin, men det är ett incitament

som har minskat sedan Föreningen Norden gjorde motsvarande undersökning 2012. Allt fler söker sig numera till andra nordiska länder på grund av ett ökat intresse för landet i sig.

Det ska vara enkelt för människor att bo, leva och arbeta i Norden

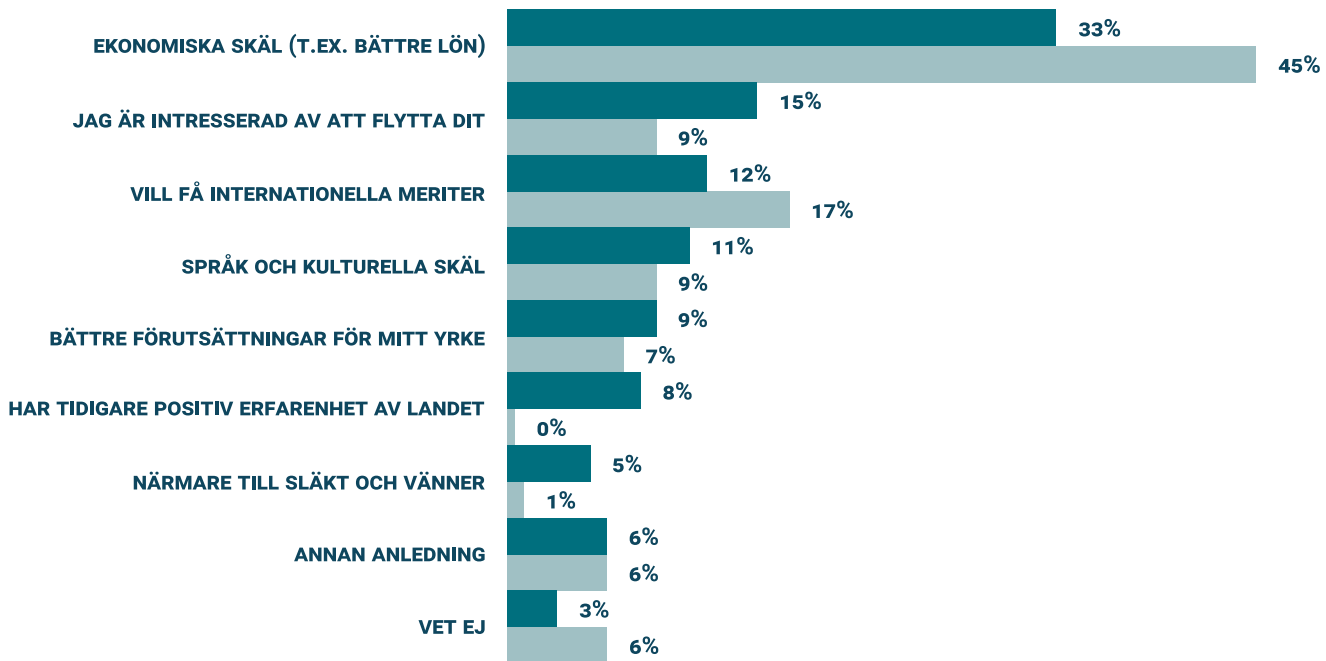
Intresset störst hos de med nordisk anknytning

De som visar störst intresse för att arbeta i annat nordiskt land är framför allt de 34 procenten med anknytning till annat nordiskt land samt personer som bor i gränsområden.

Den egna ekonomin främsta anledningen till arbete i annat nordiskt land

Även om de ekonomiska incitamenten fortfarande väger tyngst, uppger allt fler intresse för det andra landet som skäl.

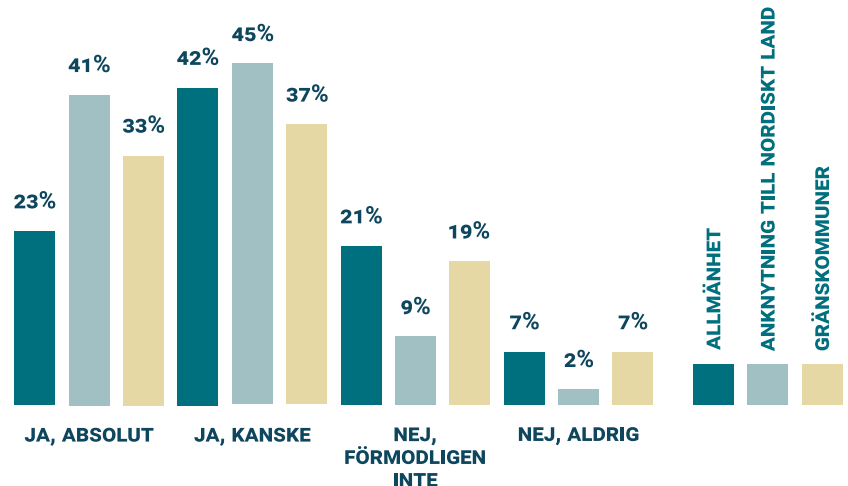
2020
2012

Nåra relationer väcker intresse för jobb i Norden

Det är framför allt hos de redan invigda – de med anknytning och boende vid gränsen – som intresset är störst för arbete i Norden.

FRÅGA: Skulle du kunna tänka dig att arbeta i ett annat nordiskt land i framtiden?

Framåtlutad position behövs för att bevara fri rörlighet och nordisk arbetsmarknad

DE MÅNGA INITIATIVEN som genom historien tagits av föreningarna Norden och det offentliga nordiska samarbetet har bidragit till den levande och integrerade arbetsmarknad vi ser idag. Utvecklingen har skett i nära samarbete med näringsliv, kommuner och regioner och tillsammans har vi arbetat för en gemensam region där människor enkelt kan studera, bo och arbeta på båda sidor gränsen.

Utveckla gränsöverskridande samarbeten

Globala kriser som flyktingkrisen 2015 och Coronapandemin 2020 har synliggjort att vi inte kan luta oss tillbaka och nöja oss med historiska framgångar. Vi behöver aktivt arbeta för att fri rörlighet och öppen arbetsmarknad ska bestå även i framtiden.

Med gemensamma ansträngningar behöver vi säkerställa att tryggheten och långsiktigheten finns:

- för att företag ska fortsätta våga anställa över gränsen
- för att människor ska våga ta anställning på andra sidan gränsen
- för att personer som vill starta företag ska kunna förlita sig på en kundbas på båda sidor gränsen.
- för möjligheten att utveckla personliga relationer och ett social liv över gränserna.

Skapa intresse och öppna dörren till nordisk arbetsmarknad

En gemensam nordisk arbetsmarknad är viktig för svensk ekonomi. Norge var vår främsta handlingspartner 2020, Danmark var den fjärde och Finland den femte.

Som aktör inom civilsamhället kan Föreningen Norden bidra till att öka intresset för nordisk arbetsmarknad och öka kännedomen om vilken betydelse den har för svenskt näringsliv.

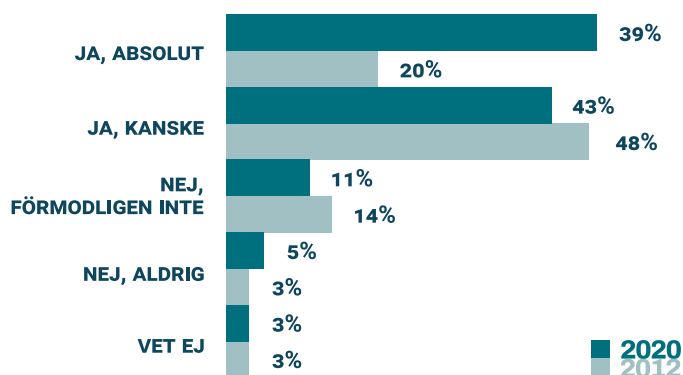
Sedan 1985 arbetar föreningarna Norden med Nordjobb, som har som syfte att öppna dörren för nordisk arbetsmarknad och öka mobiliteten för ungdomar mellan 18-30 år. Sedan starten har omkring 27 000 säsongsarbeten förmedlats inom Nordjobb.

Utöver den självklara nyttan i att stimulera en rörlighet på arbetsmarknaden spelar initiativ som Nordjobb en viktig roll för den språkliga och kulturella förståelsen mellan unga nordbor. Att arbeta med att öka mobilitet för ungdomar och introducera dem för Norden och nordiskt näringsliv är fortsatt ett prioriterat område för Föreningen Norden.

Studier i Norden lockar 8 av 10 unga

AV DE UNGA som tillfrågades i undersökningen kan 80 procent tänka sig att studera på högskola i ett annat nordiskt land. Intresset för att studera har ökat med 14 procentenheter sedan vi gjorde motsvarande undersökning 2012.

Skulle kunna tänka dig att studera på högskola eller universitet i ett annat nordiskt land?

Var tionde svensk har varit bosatt i annat nordiskt land

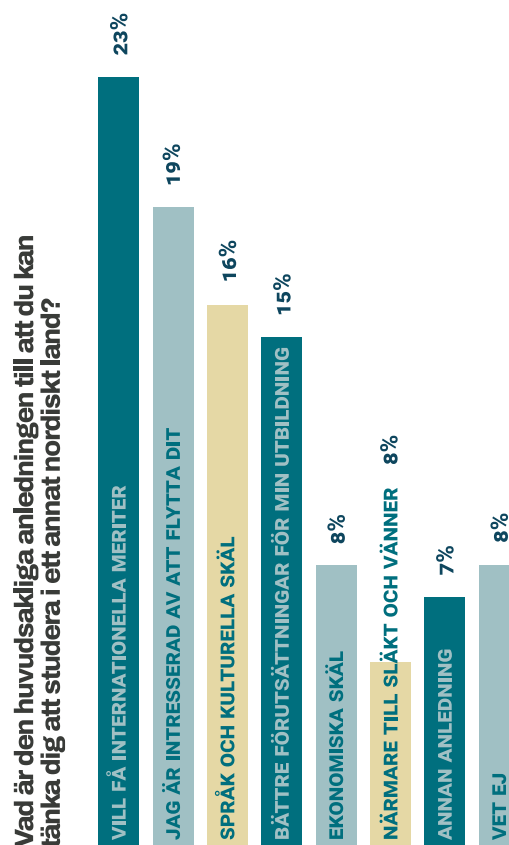
I vår undersökning uppger 10 procent av svenskarna att de någon gång varit bosatta i annat nordiskt land. Allra vanligast är det för personer med anknytning, där nästan var fjärde person uppger att de har varit bosatta i ett av våra grannländer.

Mest hemma i Norden?

Boende i gränsområden samt personer med nära anknytning till annat nordiskt land har störst erfarenhet av att bo och arbeta i annat land i Norden. De har även störst intresse för att göra det i framtiden.

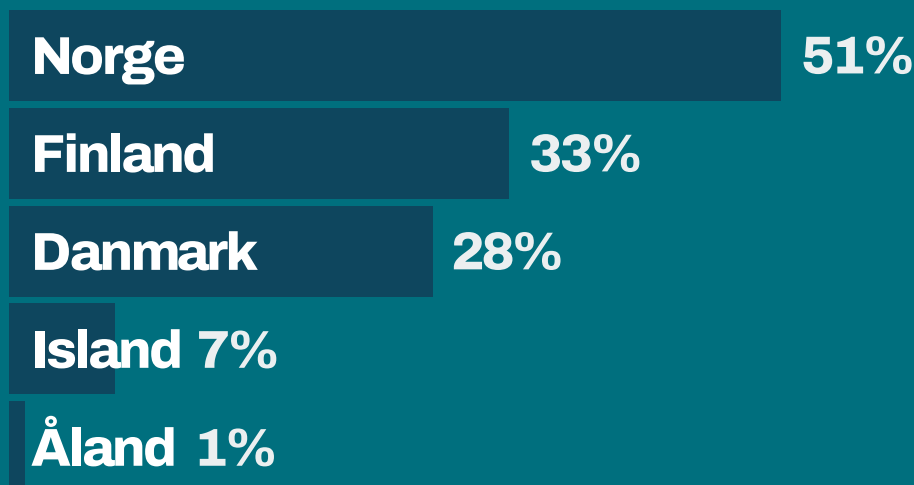
Internationella meriter största drivkraften till studier i Norden

Den största drivkraften för studier i annat nordiskt land är att få internationella meriter (19%) samt av intresse av att flytta till det andra landet (19%).

Norge vanligaste landet att ha varit bosatt i

Närmare hälften av svenskarna som varit bosatta i annat nordiskt land har bott i Norge.

23%

ANKNYTNING NORDISKT LAND

10%

GRÄNSKOMMUNER

3%

ALLMÄNHET

Att bo i annat nordiskt land är vanligast för personer med anknytning och boende i gränsregionen.

10 procent av svenskarna uppger att de någon gång varit bosatt i annat nordiskt land.

80 procent kan tänka sig att studera på högskola i ett annat nordiskt land.

7 av 10 svenskar uppger att de kan tänka sig att arbeta i annat nordiskt land.

Var fjärde med anknytning till övriga Norden har varit bosatt i ett annat nordiskt land

© Kapitel 3

Resor och kultur

DEN NORDISKA GEMENSKAPEN vilar på en grund som utgörs av många byggstenar. Det handlar om allt från att vi delar demokratiska värderingar till att språk, kultur och samhällsbyggnad ofta liknar varandra.

För att den nordiska gemenskapen ska få mening och betydelse för den enskilda individen behöver den upplevas och bygga på egna erfarenheter. Viktiga verktyg för att åstadkomma det är via kultur och möten där vi fysiskt ses och skapar upplevelser över gränserna.

Den nordiska kulturens genomslagskraft

Kultur har en stor räckvidd och 72 procent av svenskarna uppger att de har tagit del av någon typ av kultur från ett annat nordiskt land det senaste året. 6 av

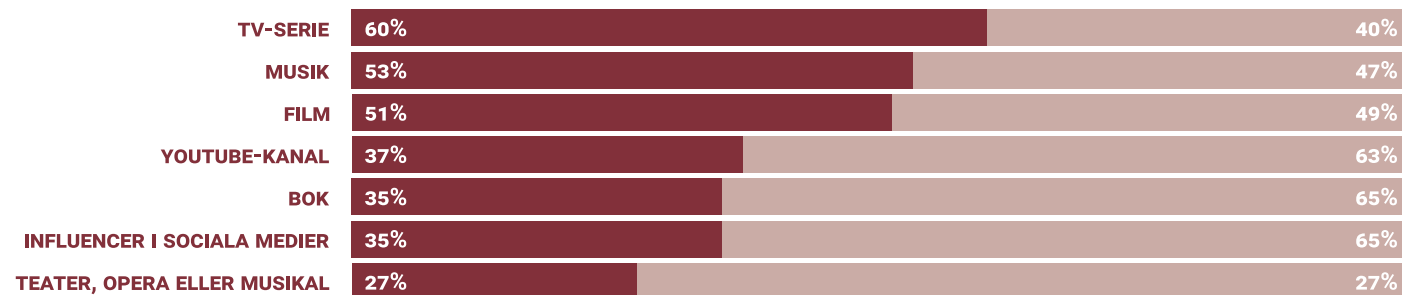
10 har sett en tv-serie med nordiskt ursprung under senaste året, vilket är det vanligaste sättet att konsumera nordisk kultur.

Sociala medier bidrar till stor spridning

Sociala medier är en stor tillgång för att sprida nordisk kultur. Enligt undersökningen har 37 procent av svenskarna konsumerat nordiskt innehåll på Youtube och 35 procent har kommit i kontakt med nordiska influencers via olika sociala plattformar.

6 av 10 har sett en tv-serie med nordiskt ursprung

Har du lyssnat på, sett, läst eller tagit del av något av nedan från ett annat nordiskt land det senaste året?

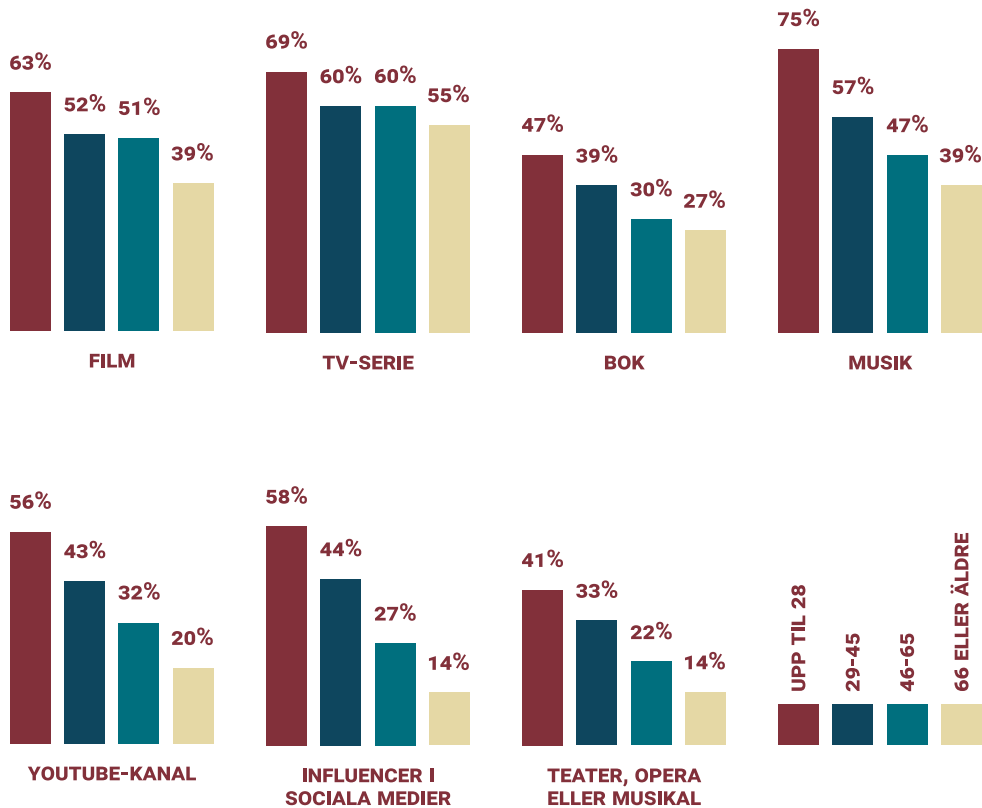

Unga är storkonsumenter av nordisk kultur

Tack vare sociala medier konsumerar yngre nordisk kultur i högre utsträckning än vad äldre gör. Det gäller samliga kulturformer som undersökningen mäter.

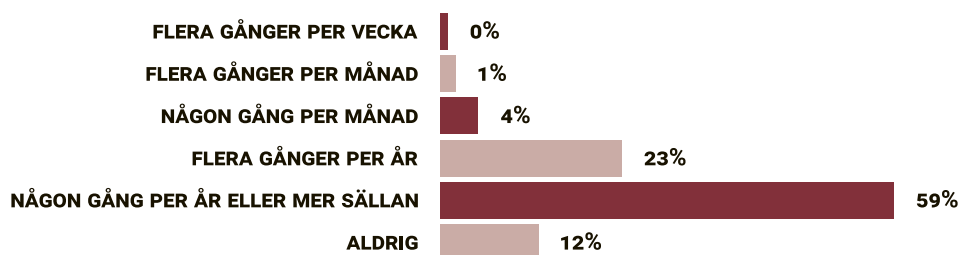
Musiken är det vanligaste sättet att komma i kontakt med kultur från andra nordiska länder (75%), därefter kommer tv-serier (69%) och film (63%).

FRÅGA: Har du lyssnat på, sett, läst eller tagit del av något av nedan från ett annat nordiskt land det senaste året?

Yngre tar del av kultur från andra nordiska länder i högre utsträckning än äldre.

Hur ofta besökte du eller åkte du till ett annat nordiskt land innan coronapandemin?

Ljus framtid för resandet i Norden

Att vi ses över landgränser har stor betydelse för den nordiska gemenskapen. Under pandemin sattes resandet inom Norden på paus på grund av restriktioner, men framtiden ser ljus ut. Många svenskar tror att det egna resandet inom Norden kommer att öka i framtiden när livet återgår till det normala.

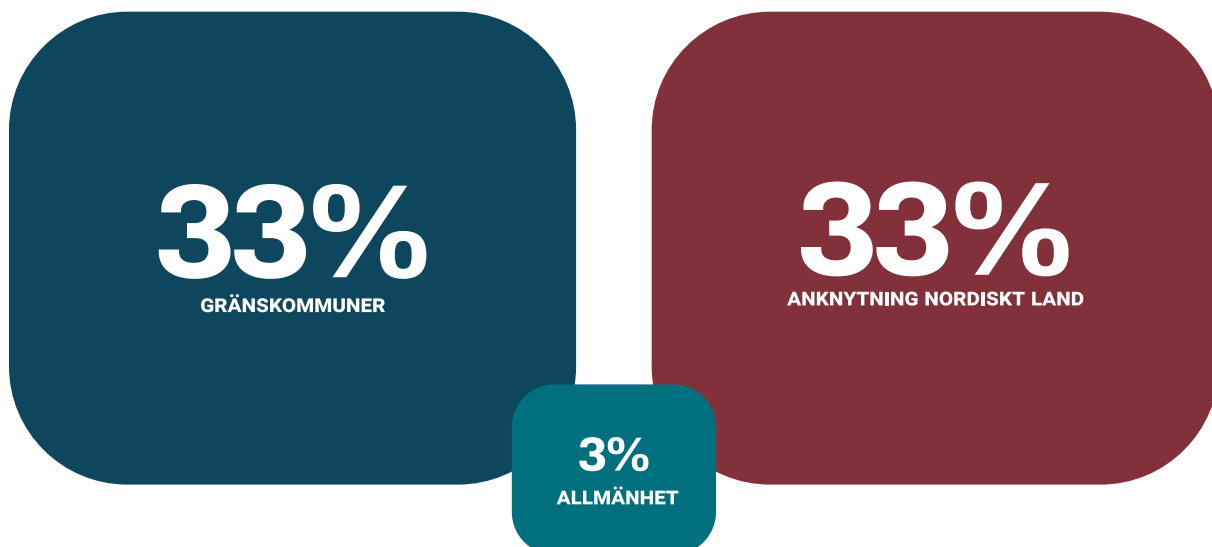
Resor inom Norden är vanligt hos oss svenskar och var fjärde person (23%) uppger att man besöker något nordiskt land flera gånger per år. Det är tydligt att de 34 procenten med anknytning till annat nordiskt land samt personer som bor i gränsregionerna besöker de nordiska länder i högre utsträckning än vad riksgenomsnittet gör.

Danmark är det mest besökta resmålet enligt svenskarna, trots att det minskat sedan 2012 då vi gjorde motsvarande undersökning.

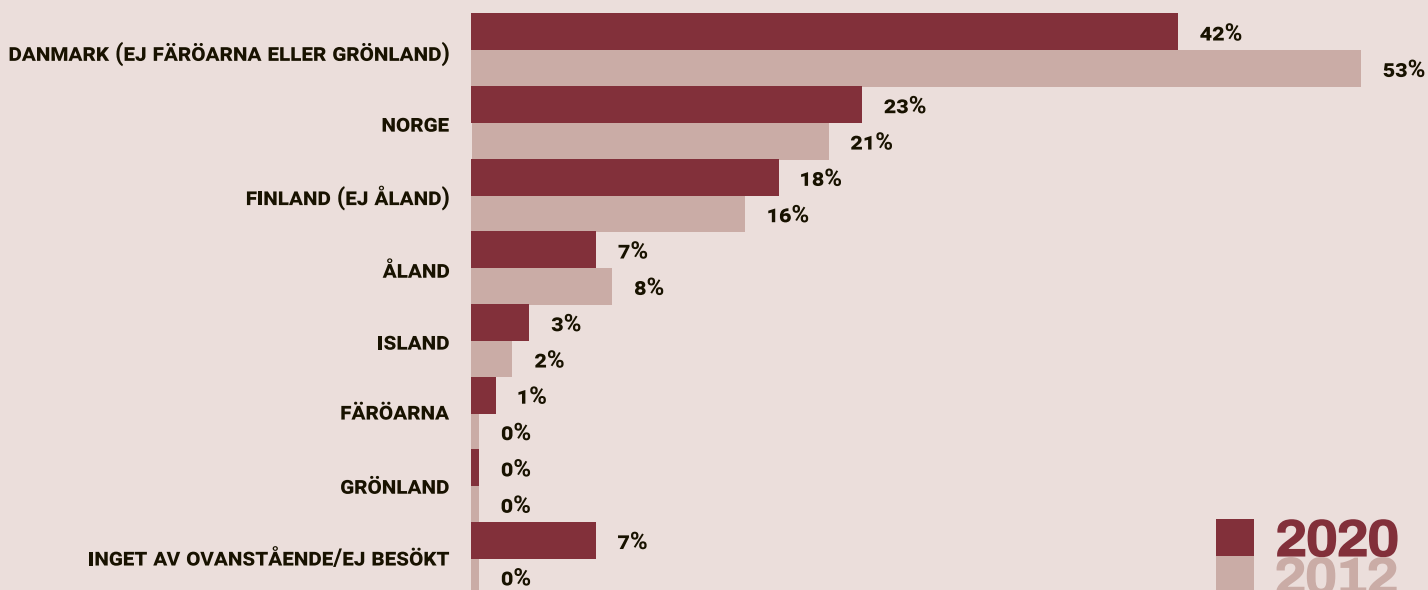
Anledningen till resorna är främst kultur och turism, men även resor i syfte att hälsa på nära och kära är vanligt, liksom shoppingresor som är ett nöje som ökar i takt med stigande ålder.

Enligt undersökningen uppger drygt var fjärde svensk (27%) att man kommer att resa mer inom Norden framöver.

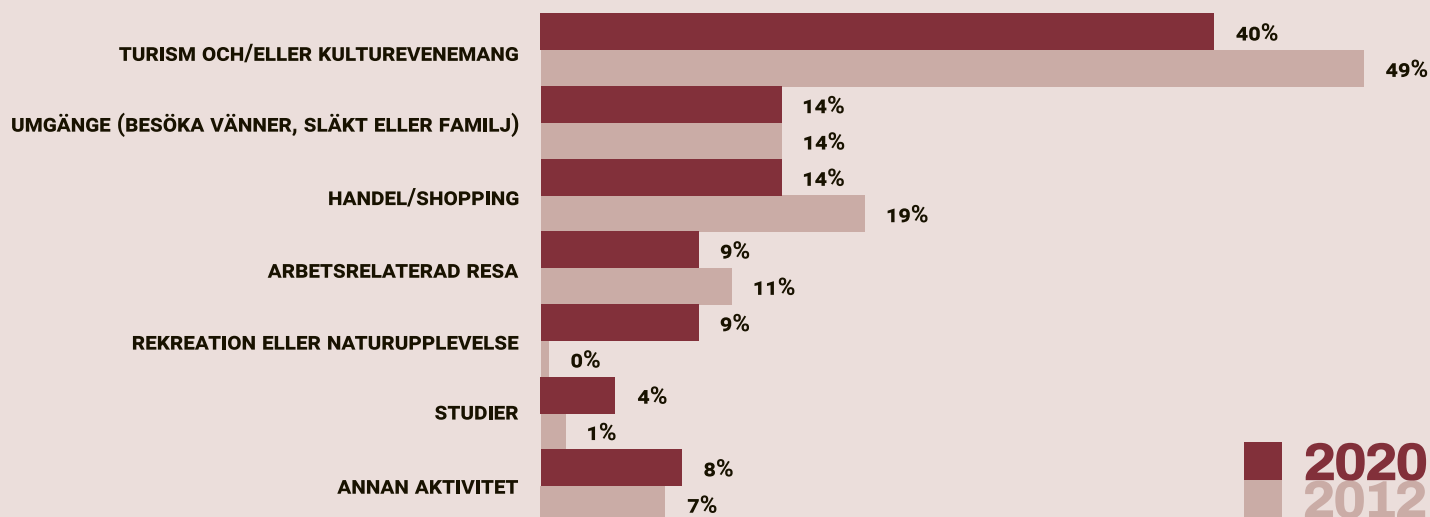
Resande per år i olika befolkningskategorier

Hit gick resan senast svensken reste inom Norden

Anledningen till svenskens senaste besök till ett grannland

**Var fjärde svensk
tror att man kommer
att resa mer inom
Norden framöver.**

Målmedvetna satsningar lägger grunden för nordisk gemenskap

FÖR FÖRENINGEN NORDENS arbete är både kultur och möten viktiga verktyg för att bygga en samhörighet som binder samman människor över gränserna.

Bron och Skam är underhållande genvägar till kunskap om Norden

Kulturen blir allt mer tillgänglig i en uppkopplad värld. Det öppnar upp för gränsöverskridande samarbeten som kan göra stor skillnad, inte minst genom en stor räckvidd.

Nordisk Film & TV Fond är ett lysande exempel på hur vi i Norden kan möta den globala konkurrensen tillsammans, samtidigt som populära tv-serier som "Skam" och "Bron" går hem hos en bred nordisk publik med resultatet att vi upptäcker varandras språk och kulturer och skapa gemensamma referenspunkter.

Ökad mobilitet är ett prioriterat område

Föreningen Norden har historiskt arbetat aktivt med att möjliggöra personliga möten. Redan 1939 inrättades den första vänortförbindelsen, sedan dess har vänortutbyten skett över Norden.

Genom personliga möten skapas tillit, gemenskap och en nyfikenhet för vad Norden har att erbjuda. Att arbeta för ökad mobilitet över gränserna är fortsättningsvis en prioriterad fråga för att bevara integrationen i Norden.

Kulturen blir allt mer tillgänglig i en uppkopplad värld

☼ Kapitel 4

Synen på Norden under förändring

DET NORDISKA SAMARBETET hade sina glansdagar under mitten av 1900-talet. Andra världskriget var över, de nordiska välfärdssamhällena växte fram och det nordiska samarbetet som det ser ut idag tog sin form, med Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet.

Många av samarbetets mest värdefulla reformer som idag tas för givna skapades under denna tid, såsom passfrihet och den nordiska arbetsmarknaden. De har gjort stor skillnad både för svensk ekonomisk tillväxt och bidragit till större frihet på individnivå.

I dag verkar vi på en global marknad och under årtionden har de geografiska avstånden blivit mindre tack vare digital och teknisk utveckling. Att resa till andra världsdelar är mer regel än undantag för den generation nordbor som växte upp under 70-talet och senare.

**54% av de äldre
och 29% av de yngre
associerar Norden
med demokrati**

Unga associerar Norden till natur mer än demokrati

FÖR ATT TA REDA PÅ hur synen på Norden utvecklats under de senaste årtiondena ställer vi den yngre generationens syn på Norden i jämförelse med den äldre generationen*.

I undersökningen bad vi respondenterna att välja vilka tre ord som de associerar till Norden. Vid en jämförelse mellan unga (15-25 år) och äldre (66+) visar det sig tydligt att synen på Norden är under förändring.

Den äldre generationen associerar Norden i störst utsträckning med demokrati, välfärd och frihet. Motsvarande ord för den yngre generationen är natur, demokrati och jämlikhet. Demokrati har alltså för den yngre generationen ersatts av natur och ordet välfärd finns inte med bland de vanligaste orden, utan har ersatts av ordet jämlikhet.

* Utifrån basen på 1010 respondenter utgår jämförelsen i detta kapitel från unga 18-25 år med basen 108 och äldre från 66 år med basen 161.

UNGA		66+	
Natur	30 %	Demokrati	54 %
Demokrati	29 %	Välfärd	43 %
Jämlikhet	25 %	Frihet	35 %
Frihet	22 %	Natur	32 %
Trygghet	21 %	Historia	22 %
Välfärd	19 %	Jämlikhet	21 %
Språk	15 %	Trygghet	19 %
Historia	15 %	Gemenskap	16 %
Ekonomi	13 %	Samarbete	14 %
Kultur	11 %	Kultur	12 %
Hållbarhet	10 %	Språk	6 %
Samarbete	8 %	Förtroende	5 %
Gemenskap	7 %	Ekonomi	3 %
Förtroende	6 %	Hållbarhet	1 %
Inget av ovanstående	8 %	Inget av ovanstående	1 %

Demokrati har ersatts av natur och ordet välfärd finns inte med bland de vanligaste orden, utan har ersatts av jämlikhet

Diversifierad bild av Norden bland unga

Det är tydligt att den äldre generationen är mer samstämmiga i uppfattningen av vilka ord som de associerar med Norden. För den yngre generationen är det istället en mer fragmenterad bild av vad Norden står för.

Att den äldre generationen har ett mer entydigt svar kan hänga ihop med att de under många år var med och byggde upp det nordiska samarbetet efter andra världskriget som det ser ut idag, med Nordiska ministerrådet och Nordiska rådet. Det var en tid som präglades av samhällsbyggande där välfärdssamhället var en central fråga.

Under de senaste årtiondena har intresset för det nordiska samarbetet minskat, vilket kan ligga till grund för en mer diversifierad bild av Norden bland unga. Det som också är intressant är att den yngre generationen till och med svarar "inget av ovanstående" (8%) före orden förtroende (6%) och gemenskap (7%).

Hållbarhet och ekonomi är ord som tar plats

Genom att ställa generationernas nordenassociationer i jämförelse med varandra blir det tydligt att störst differens är det mellan ord som demokrati, välfärd och frihet. Det betyder exempelvis att de unga associerar demokrati med Norden, men att de äldre associerar till det ordet i ännu större utsträckning.

Den procentuella differensen visar den procentuella ökningen för varje ord, alltså mellan vilka ord som skillnaden är störst. För de ord som äldre associerar till Norden är det i fallande skala störst skillnad för välfärd, gemenskap och demokrati.

För yngre är det störst procentuell skillnad för alternativet "inget av ovanstående", därefter kommer orden hållbarhet, ekonomi.

ASSOCIATIONER	UNGA	66+	DIFFERENS	FÖRKLARING
Demokrati	29 %	54 %	25 %	Högre association hos äldre
Välfärd	19 %	43 %	24 %	Högre association hos äldre
Frihet	22 %	35 %	13 %	Högre association hos äldre
Ekonomi	13 %	3 %	10 %	Högre association hos yngre
Hållbarhet	10 %	1 %	10 %	Högre association hos yngre
Gemenskap	7 %	16 %	9 %	Högre association hos äldre
Språk	15 %	6 %	9 %	Högre association hos yngre
Inget av ovanstående	8 %	1 %	8 %	Högre association hos yngre
Historia	15 %	22 %	7 %	Högre association hos äldre
Samarbete	8 %	14 %	6 %	Högre association hos äldre
Jämlikhet	25 %	21 %	4 %	Högre association hos yngre
Natur	30 %	32 %	3 %	Högre association hos äldre
Trygghet	21 %	19 %	2 %	Högre association hos yngre
Förtroende	6 %	5 %	2 %	Högre association hos yngre
Kultur	11 %	12 %	1 %	Högre association hos äldre

Ett starkt men dalande intresse för nordiskt samarbete

DE GEMENSAMMA nordiska värderingarna är viktiga byggstenar för samhörigheten och ger goda förutsättningar för samarbete i Norden. För föreningarna Norden handlar nordiska värderingar bland annat om tillit, inkludering, öppenhet och jämlikhet utifrån demokratiska principer.

Undersökningen visar att endast drygt hälften av de unga (56%) anser att Norden har gemensamma normer och värderingar som ger goda förutsättningar för samarbete. Det är en skillnad gentemot 66-plussarna där 8 av 10 anser att det finns (78%), vilket motsvarar en skillnad med 22 procentenheter.

14 procent av de unga instämmer i påståendet att det inte finns gemensamma normer och värderingar. Motsvarande siffra bland 66-plussarna är 2 procent.

Utvecklingen kan hänga ihop med de diversifierade associationerna som unga har till Norden, att det inte längre är tydligt vad Norden står för eller vad det nordiska samarbetet fyller för funktion i en allt mer globaliserad värld.

Miljö viktigare för unga än för äldre

Närmare sju av tio (69%) unga är positiva till det nordiska samarbetet, vilket är goda nyheter. Men även inom detta område ser vi en trend med ett minskat intresse i den yngre generationen. Motsvarande förhållande för 66+ är åtta av tio (82%).

I undersökningen har respondenterna fått ranka en rad samsamarbetsområden från 1-5. Vid en jämförelse mellan hur unga svarar i förhållande till 66-plussarna ser

återigen en skillnad kring vilka områden som är prioriterade för samsamarbeten. Kris samt forskning och innovation finns på topp 3 i båda grupper, däremot har handel och ekonomi fått stå tillbaka till förmån för samarbete inom klimat för de unga.

Värdet av nordiskt samarbete behöver tydliggöras

En iakttagelse är att unga i betydligt högre utsträckning har svarat "vet ej" för flertalet frågor, vilket ger genomgående lägre procentsatser. Det kan hänga ihop med ett mindre intresse för Norden, och även vara ett tecken på att värdet av nordiskt samarbete inte är helt tydligt.

SAMARBETSOMRÅDEN	UNGA	66+
Kris	66	87
Forskning och innovation	63	89
Miljö	60	78
Handel och ekonomi	58	85
Migrations- och flyktingfrågor	57	78
Anställning och arbete	54	80
Turism och handel	52	84
Utbildning	48	71
Kultur	47	63

Ett fallande intresse att väcka till liv

UNDERSÖKNINGEN VISAR att uppfattningen om Nordens innebörd och relevans skiljer sig åt mellan den generationen som skapade det nordiska samarbetet och den generation som idag åtnjuter friheten och möjligheterna som arbetet resulterat i.

De värderingar som formulerades när nordiskt samarbete tog sin form är inte något som den yngre generationen associerar med Norden i lika hög utsträckning som den äldre. Hos de yngre finns det heller inte längre en tydlig bild vad Norden står för och det råder mer otydlighet vad värdet av nordiskt samarbete är.

Relationen till Norden återskapas i personliga möten och upplevelser

Signifikant för alla starka varumärken är tydlighet vad varumärket står för och vilka problem som det löser. Det gäller oavsett om det handlar om produkter, destinationer eller regioner och undersökningen talar sitt tydliga språk:

Intresset för Norden och nordiskt samarbete är ingen självklarhet, utan istället något som behöver återskapas i varje generation. Men det är inte vad vi säger att Norden står för eller vad samarbetet innebär som kommer göra avtryck - det är våra handlingar.

Genom riktade insatser behöver det officiella och inofficiella Norden gå

framåt lutade i offensiva satsningar och i handling visa vad Norden står för och vad nordiskt samarbete ger, både på individnivå, nationell nivå och i en global kontext.

Hos de yngre finns det inte längre en tydlig bild av vad Norden står för

Så har intresset minskat mellan äldre och yngre i några av frågorna

Ställer sig mycket positiv till det nordiska samarbetet

29% unga **48%** bland 66+

Tycker att samarbetet i Norden är mycket viktigt

32% unga **69%** bland 66+

Instämmer helt i att Norden behöver mer samarbete för att klara framtida utmaningar

25% unga **50%** bland 66+

Instämmer helt med att det finns gemensamma normer och värderingar som ger goda förutsättningar för samarbete

20% unga **35%** bland 66+

**Intresset för Norden
och nordiskt
samarbete
är ingen
självklarhet,**

**utan istället något
som behöver
återskapas
i varje generation.**

Kapitel 5

Coronaeffekten

UNDER VÅREN 2020 stod det klart att världen står inför en ny pandemi. Varje land utarbetade egna strategier för att minska smittspridningen och minimera de negativa konsekvenserna som följde i spåren av restriktionerna, som exempelvis ekonomisk tillbakagång och mänskligt lidande i form av psykisk ohälsa.

Även de nordiska länderna valde olika strategier och pandemin har varit en prövning för den nordiska sammanhållningen.

Sprickor i samarbetet ger avtryck i undersökningen

Sprickan vi sett under coronapandemin blev synlig redan under flyktingkrisen 2015. Stämningen mellan länderna påverkades och i Danmark kallades svenskarna för präktiga och politiskt korrekta. Under coronapandemin har situationen varit liknande, men det talas istället om Sverigeskam.

Vår undersökning visar att närmare hälften av svenskarna (44%) upplever att relationen med våra grannländer har försämrats sedan coronapandemin bröt ut.

En femtedel har upplevt trakasserier

Den ansträngda relationen mellan länderna har smittat av sig på bemötandet mellan människor och 42 procent av svenskarna upplever att det inte är lika positivt som tidigare. Närmare en femtedel (18%) uppger att de själva upplevt trakasserier eller dåligt bemötande vid besök i ett annat nordiskt land under det senaste året.

De rapporter Föreningen Norden fått från bland annat lokalavdelningar och samarbetspartners vittnar om arbetsplatser där svenskar får sitta vid egna bord under lunchen, eller bära speciella västar för att tydliggöra den svenska nationaliteten. Det har även rapporterats om förolämpningar och personer som fått sina bilar repade i lacken, på båda sidor gränsen.

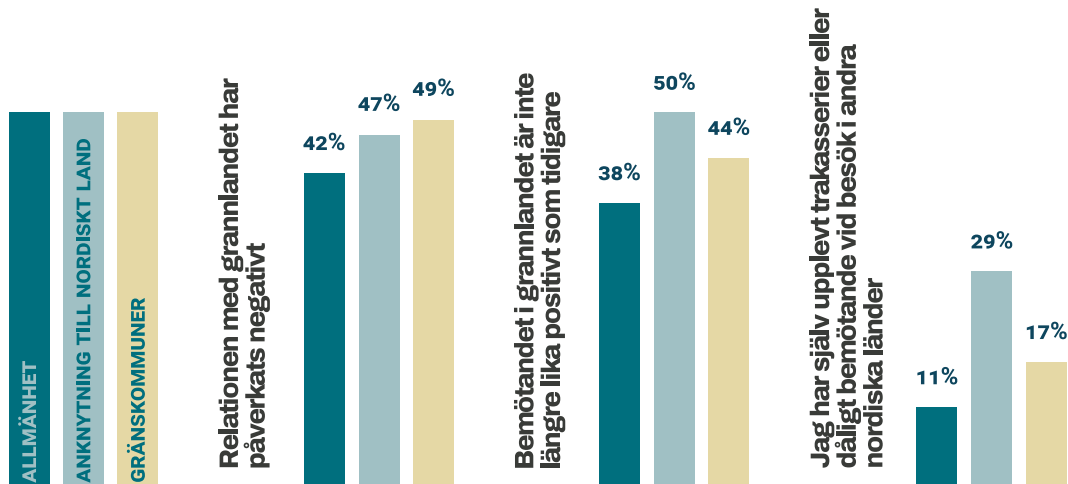
Personer vid gränsen och med nordiska relationer mest drabbade

När vi bryter ner siffrorna för att studera skillnader mellan allmänhet, gränsregioner och personer med anknytning i annat nordiskt land ser vi tydligare skillnader.

Personer som bor i gränsområdet har en något mörkare bild av hur de nordiska relationerna har utvecklats under det senaste året. Däremot är det personer som har anknytning i form av nära relationer i annat nordiskt land som upplever ett sämre bemötande och nästan var tredje person (29%) uppger att de själva har upplevt trakasserier.

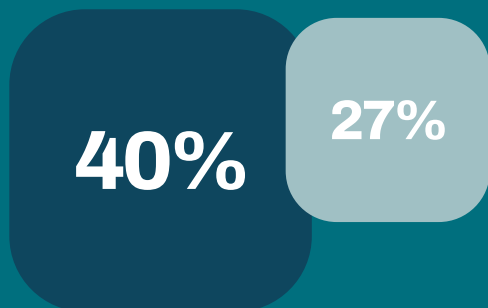
Det talas om Sverigeskam

Vanligare bland de med nordisk anknytning och i gränskommunerna att ha upplevt dåligt bemötande och trakasserier vid besök i andra nordiska länder

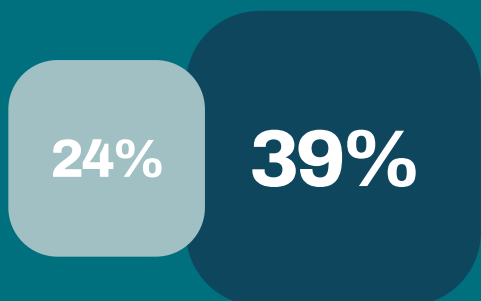

Nästan hälften av svenskarna ser att relationen med våra grannländer har försämrats sedan corona

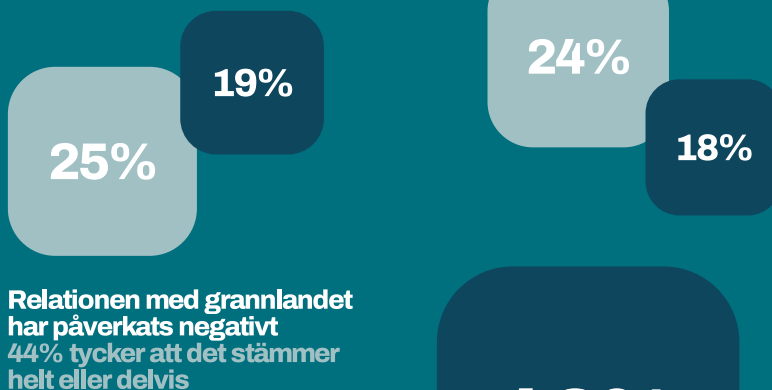
Det är färre svenskar som åker över gränsen till grannlandet
67% tycker att det stämmer helt eller delvis

Jag kan inte åka över gränsen lika lätt längre
63% tycker att det stämmer helt eller delvis

Bemötandet i grannlandet är inte längre lika positivt som tidigare
42% tycker att det stämmer helt eller delvis

Relationen med grannlandet har påverkats negativt
44% tycker att det stämmer helt eller delvis

Det är färre besökare från grannlandet som åker över gränsen till Sverige
66% tycker att det stämmer helt eller delvis

Jag har själv upplevt trakasserier eller dåligt bemötande vid besök i andra nordiska länder
18% tycker att det stämmer helt eller delvis

STÄMMER HELT ■
STÄMMER DELVIS ■

Den mediala bevakningen under 2020

SOM EN DEL I opinionsundersökningen bad vi medieanalysföretaget Meltwater göra en sammanställning av den mediala bevakningen under 2020. Medieanalysen omfattar både redaktionella och sociala medier och åskådliggör hur det i Sverige rapporterats om de nordiska grannländerna, samt omvänt.

Sammantaget har coronapandemin dominerat bevakningen både i redaktionella och sociala medier under året.

Den redaktionella bevakningen av Sverige i andra nordiska länder

Bevakningen av Sverige i redaktionella medier i Norge, Finland och Danmark har ökat med 5% under 2020

jämfört med föregående år. I genomsnitt omnämns Sverige 501 gånger/dag. En kraftig ökning i danska medier förklarar den stora merparten av ökningen.

Bevakningen av Sverige i redaktionella medier var övervägande neutral, men norska medier sticker ut genom både ovanligt negativa och positiva artiklar.

Coronapandemin har dominerat bevakningen både i redaktionella och sociala medier

Bevakningen av Sverige i andra nordiska medier ökade med 5% under 2020

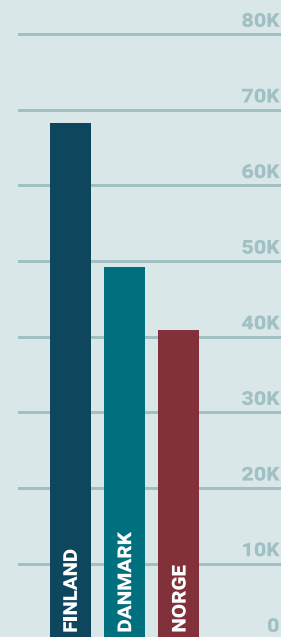
Mellan den 1 januari 2020 och 12 november 2020 har sökorden "Sverige, Sweden, Ruotsi" omnämnts **159 000 gånger** vilket är en ökning på 5% i jämförelse med förra året. I genomsnitt omnämns Sverige **501 gånger/dag**.

Tonläge för Sverige i övriga Norden

2% negativt

1% positivt

95% neutralt

Tonläget för Sverige i...

Finska medier

Sverige har omnämnts 68 900 gånger i redaktionella medier i Finland, vilket är 1% mer än föregående år.

0% negativt

0% positivt

98% neutralt

Norska medier

Sverige har omnämnts 40 700 gånger i redaktionella medier på norska, vilket är 1% mer än föregående år.

7% negativt

5% positivt

87% neutralt

Danska medier

Sverige har omnämnts 49 400 gånger i redaktionella medier på danska, vilket är 17% mer än föregående år.

1% negativt

0% positivt

97% neutralt

Och i sociala medier

Finska sociala medier

Sverige har omnämnts 235 000 gånger i sociala medier i Finland, vilket är 200% mer än föregående år.

14% negativt

9% positivt

76% neutralt

Norska sociala medier

Sverige har omnämnts 107 000 gånger i sociala medier i Norge, vilket är 72% mer än föregående år.

14% negativt

11% positivt

73% neutralt

Danska sociala medier

Sverige har omnämnts 67 500 gånger i sociala medier i Danmark, vilket är 101% mer än föregående år.

4% negativt

4% positivt

90% neutralt

Finska och norska sociala medier sticker ut med en ovanligt stor mängd känsloladdade inlägg

Omnämnanden i sociala medier av Sverige i andra nordiska länder

Omnämnanden av Sverige i sociala medier ökade med 135 procent under 2020. Ökningen var kraftig i alla länder, men störst i

Finland där ökningen var 200 procent.

Som helhet var 13 procent av inläggen negativa och 9 procent positiva, medan övriga var neutrala. En större andel emotionella inlägg är inte ovanligt när det gäller sociala medier, jämfört med redaktionellt innehåll.

Finska och norska sociala medier sticker ut med en ovanligt stor mängd känsloladdade inlägg, jämfört med danska inlägg.

Omnämnanden av andra nordiska länder i svensk redaktionell media minskade under 2020, men ökade kraftigt i de sociala medierna. Omnämnanden av Sverige i redaktionella medier i de nordiska länderna ökade marginellt, men ökade kraftigt i sociala medier.

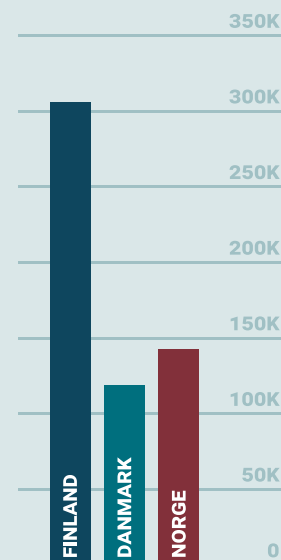
De norska inläggen om Sverige innehöll mest känslor

Sverige omnämndes 135% mer i sociala medier

Mellan den 1 januari 2020 och 12 november 2020 har sökorden "Sverige, Sweden, Ruotsi" omnämnts **409 000 gånger** vilket är en ökning på 135% i jämförelse av förra året. I genomsnitt omnämns Sverige **1 290 gånger per dag**.

Tonläge för Sverige i övriga Norden

13% negativt
9% positivt
77% neutralt

Den redaktionella bevakningen av de nordiska grannländerna i Sverige

Liksom i de andra länderna så har coronapandemin dominerat både mediernas bevakning av Norden och diskussionen i sociala medier.

BEVAKNINGEN AV NORGE har minskat med 15 procent i redaktionella svenska medier, medan omnämningarna i sociala medier ökat med 37 procent. Som väntat har diskussionen i sociala medier varit mer emotionell.

Redaktionella medier

Mellan den 1 januari 2020 och 12 november 2020 har sökorden Norge och/eller Norway omnämnts 64 300 gånger vilket är en minskning med 15% i jämförelse med förra året. I genomsnitt omnämns Norge 202 gånger/dag.

6% negativt

4% positivt

89% neutralt

Sociala medier

Mellan den 1 januari 2020 och 12 november 2020 har sökordet Norge och/eller Norway omnämnts 148 000 gånger vilket är en ökning med 37% i jämförelse med förra året. I genomsnitt omnämns Norge 468 gånger/dag.

9% negativt

7% positivt

82% neutralt

BEVAKNINGEN AV FINLAND minskade med 22 procent i redaktionella svenska medier, medan omnämningarna i sociala medier ökade med 34 procent. Även här var sociala medier mer emotionella, men inte på ett exceptionellt sätt.

Redaktionella medier

Mellan den 1 januari 2020 och 12 november 2020 har sökordet Finland omnämnts 39 700 gånger vilket är en minskning på 22% i jämförelse med förra året. I genomsnitt omnämns Finland 125 gånger/dag.

4% negativt

4% positivt

91% neutralt

Sociala medier

Mellan den 1 januari 2020 och 12 november 2020 har sökordet Finland omnämnts 97 700 gånger vilket är en ökning med 34% i jämförelse med förra året. I genomsnitt omnämns Finland 308 gånger/dag.

9% negativt

7% positivt

82% neutralt

BEVAKNINGEN AV DANMARK har ökat med 6 procent i redaktionella svenska medier, medan omnämningarna i sociala medier ökat med 67 procent. Anmärkningsvärt är att den redaktionella bevakningen varit lika känsloladdad som den sociala mediebevakningen.

Redaktionella medier

Mellan den 1 januari 2020 och 12 november 2020 har sökorden "Danmark och Denmark" omnämnts 55 900 gånger vilket är en ökning på 6% i jämförelse med förra året. I genomsnitt omnämns Danmark 176 gånger/dag.

11% negativt

5% positivt

83% neutralt

Sociala medier

Mellan den 1 januari 2020 och 12 november 2020 har sökorden "Danmark och Denmark" omnämnts 143 000 gånger vilket är en ökning på 67% i jämförelse med förra året. I genomsnitt omnämns Danmark 450 gånger/dag.

11% negativt

5% positivt

83% neutralt

**Bevakningen av både
Norge och Finland
i svenska medier
minskade under 2020**

**Bevakningen av Danmark
i svenska medier
ökade något under 2020
och var ovanligt negativ**

Coronaeffekten visar behovet av vidareutveckling av **samarbete i Norden**

NÄR PANDEMIN SLOG till med full kraft under våren 2020 stod det snabbt klart att den nordiska regionens intresse fick stå tillbaka för vad som ansågs vara bäst ur nationell synvinkel. Den svenska strategin under pandemin har skiljt sig åt från övriga länder och Sverige har i jämförelse med de nordiska grannländerna haft betydligt större smittspridning och högre dödlighet.

Utan att lägga någon värdering kring valda strategier för att bekämpa pandemin har vi på Föreningen Norden efterfrågat samnordiskt ledarskap, både kring de beslut som fattas och hur de därefter kommuniceras.

Behovet av samnordiskt ledarskap blir extra tydligt i kris

Till följd av coronapandemin har nordiskt samarbete åter aktualiserats och kommit högt på den politiska agendan och den mediala bevakningen har ökat. Det är en positiv effekt av det senaste årets kris. Även i sociala medier har nordiskt samarbete fått stor uppmärksamhet och det höga känslolagade tonläget pekar återigen på behovet av ett tydligt nordiskt ledarskap.

Pandemin har lett till stängda gränser, vilket slagit hårt för i synnerhet personer som bor i gränsområden. Det har varit svårt för människor som pendlar över

gränsen att ta sig till sina arbeten och gränshandeln har i princip stannat av helt. Även relationer mellan människor har påverkats och det har skapats en känsla av "vi och dom" i Norden.

Låt coronapandemin bli en katalysator för vidareutveckling av nordiskt samarbete

Föreningen Norden ser ett stort behov att skapa trygghet inför framtiden. För en attraktiv fri arbetsmarknad med fri rörlighet behöver det finnas samarbetsavtal som omfattar krislägen.

Vår förhoppning är att coronapandemin blir en välbehövd katalysator för att stärka samarbetet och ge fart i riktning mot visionen om ett hållbar och integrerat Norden, för gränsområden och för nationerna i stort.

Det är viktigt att klarsynt dra lärdomar av hur det nordiska samarbetet fungerade under pandemin, för att förstå vad som behöver förstärkas, moderniseras och vidareutvecklas för framtiden.

Både det officiella nordiska samarbetet och det inofficiella, som drivs av organisationer som Föreningen Norden, behöver visa handlingskraft för att återskapa gemenskap och stabilitet i regionen.

ⓧ Kapitel 6

Nordiskt samarbete

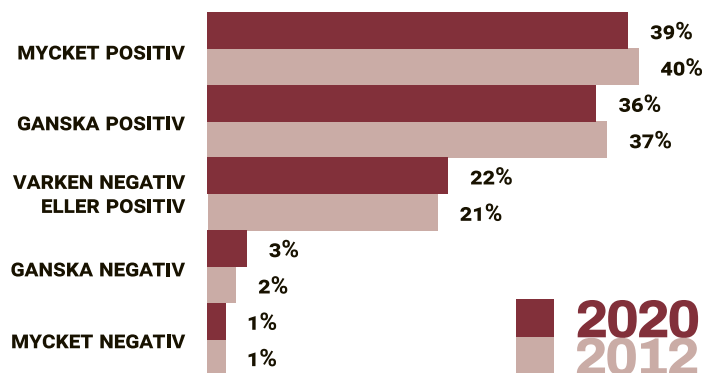
DEN NORDISKA REGIONEN är på många sätt världsunik i sitt samarbete, med gränsöverskridande institutioner för samarbete och en gemensam vision. Vid sidan av det politiska officiella samarbetet verkar föreningarna Norden, som centrala aktörer som oberoende av gränser, binder samman olika nivåer, aktörer och initiativ och sektorer.

Under de senaste åren har det nordiska samarbetet prövats, först under flyktingkrisen 2015 och nu senast under coronapandemin 2020. Det har bidragit till att frågan om hur nordiskt samarbete mår är högaktuell. Från många håll hörs röster om att nordiskt samarbete behöver en nystart, alltifrån att samarbetsavtal behöver uppdateras till att civilsamhället behöver involveras närmare i det offentliga nordiska samarbetet.

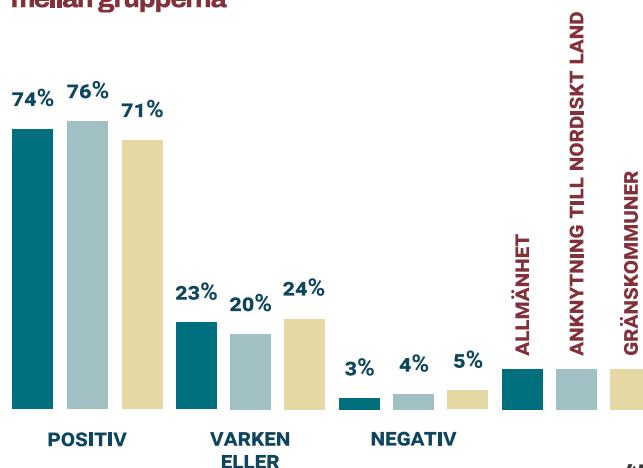
Starkt stöd för nordiska samarbeten

De nordiska länderna är genom historien nära sammanflätade med varandra och stödet för nordiskt samarbete är stort. 75% av de tillfrågade i vår undersökning uppger att de är positiva till nordiskt samarbete. Den positiva inställningen är lika stor oavsett om personen bor i nära gränsen, har anknytning till Norden eller tillhör allmänheten.

Nästan 8 av 10 är positiva till samarbete mellan de nordiska länderna

Inställningen ser liknande ut mellan grupperna

Nyckeln till globalt inflytande går via Norden

Den globala spelplanen är under förändring. Världen blir alltmer polariserad och auktoritära ledare vinner mark på fler håll. Även klimatförändringarna blir allt mer uppenbara och de flesta forskare är överens om att våra levnadsförhållanden kommer att ställas på prov och fler kriser är att vänta de kommande decennierna.

I undersökningen ställde vi frågan hur svenskarna anser att vi bäst möter framtida utmaningar i Norden och hur vi maximerar möjligheten att påverka globalt för att bidra till förändring.

Svaret är entydigt. Nästan 8 av 10 (76%) anser att vägen till globalt inflytande går via nordiskt samarbete. Det är 74 procent som anser att Norden behöver mer samarbete för att klara framtida utmaningar.

76% är positiva till samarbete mellan de nordiska länderna

FRÅGA: Hur viktigt anser du det vara att Sverige ökar samarbetet med följande länder/aktörer?

Länderna i Norden

82% tycker att det stämmer helt eller delvis

27%

55%

28%

29%

Europeiska Unionen (EU)

57% tycker att det stämmer helt eller delvis

Storbritannien (efter Brexit)

48% tycker att det stämmer helt eller delvis

24%

24%

19%

USA

41% tycker att det stämmer helt eller delvis

22%

45%

31%

Ett ökat samarbete mellan Nordens länder skulle ge Norden en ökad betydelse globalt.

76% tycker att det stämmer helt eller delvis

Norden behöver mer samarbete för att klara framtida utmaningar.

74% tycker att det stämmer helt eller delvis

35%

39%

Norden har gemensamma normer och värderingar som ger goda förutsättningar för samarbete.

66% tycker att det stämmer helt eller delvis

27%

39%

Norden kommer att klara sig bättre än omvärlden under de närmaste åren.

57% tycker att det stämmer helt eller delvis

38%

19%

STÄMMER HELT ■
STÄMMER DELVIS ■

6% ser att ett ökat samarbete mellan Nordens länder skulle ge Norden ökad betydelse globalt

8 av 10 svenskar vill öka det nordiska samarbetet

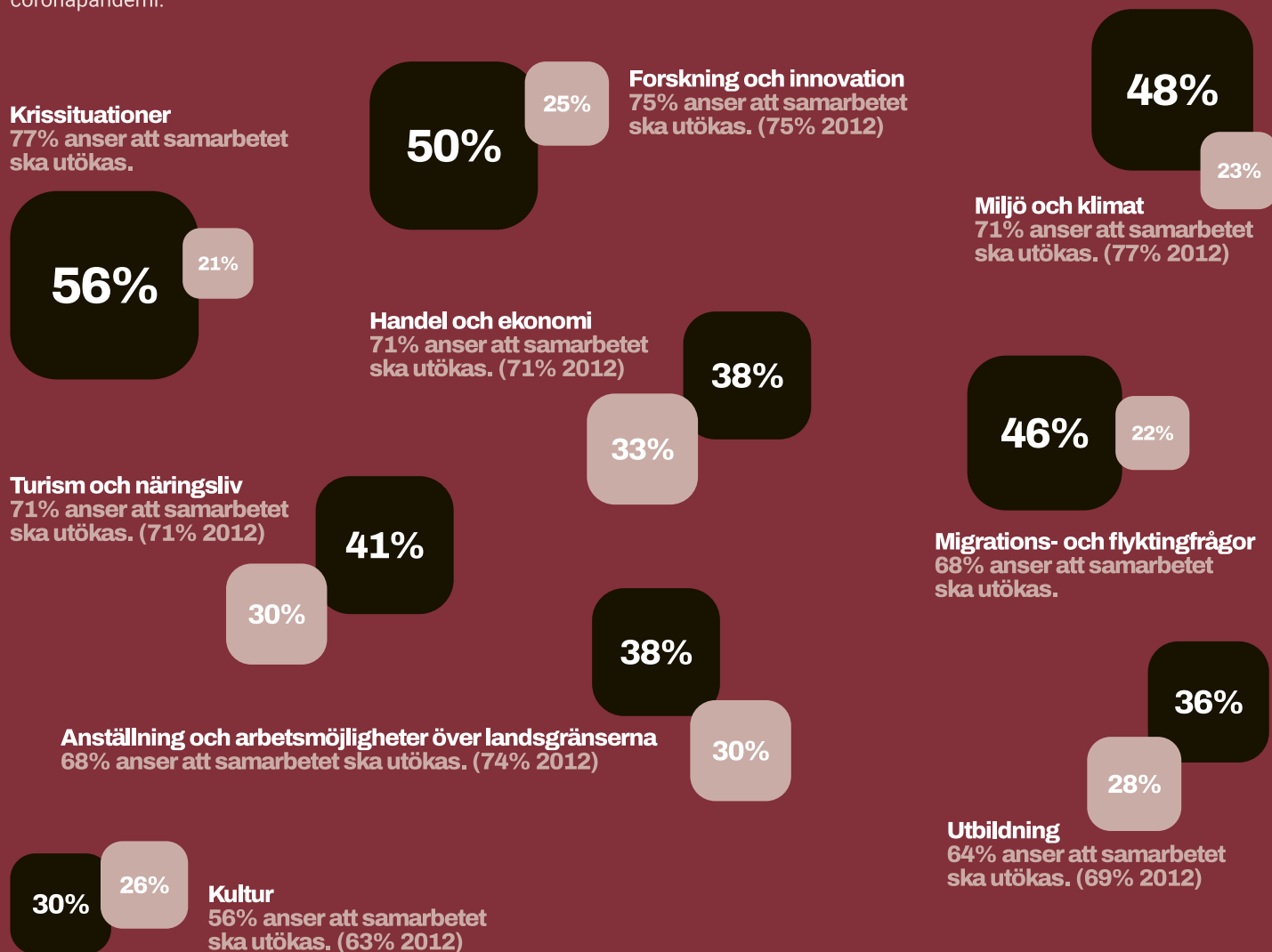
Det nordiska samarbetet är även mer prioriterat än andra samarbeten. Att öka det nordiska samarbetet anses viktigare än att öka samarbetet med EU, Storbritannien eller USA relativt sett.

82 procent vill öka samarbetet i Norden, vilket kan jämföras med EU på 57 procent, Storbritannien (48%) och USA på 41 procent.

Krissamarbete och forskning prioriterade områden för samarbete

På frågan om vad svenskarna helst ser att det nordiska samarbetet ska fokusera på kommer kris och forskning i topp. Troligtvis kan det vara en effekt av senaste året med coronapandemi.

I STOR UTSTRÄCKNING
ÖKA SAMARBETE
I VISS UTSTRÄCKNING
ÖKA SAMARBETE

82% anser att det är viktigt att öka samarbetet mellan länderna i Norden

Idélab Norden är nya samarbetsplattformen för nordisk samhällsutveckling

MÅNGA AV DAGENS samhällsutmaningar är komplexa till sin natur och behöver nya arbetssätt som bygger på strukturerade och inkluderande arbetsformer som involverar aktörer från olika sektorer.

Under våren 2021 sjösatte Föreningen Norden Idélab Norden som är en ny plattform för samarbete i Norden. Arbetsformen innebär att vi samlar idéer och aktörer från alla nordiska länder, från flera nivåer, såsom kommunalt, regionalt och nationellt med representanter från ideell sektor, näringsliv, offentlig sektor och akademien som tillsammans försöker hitta nya lösningar.

Arbetsmetoden är väl beprövad och har visat sig framgångsrik i samhällsutveckling.

Komplexa samhällsutmaningar kräver fokus från flera perspektiv

Föreningen Norden har en lång och framgångsrik erfarenhet att leda arbetet inom just sådana målinriktade och inkluderande processer, både i Norden och inom EU- och Östersjösamarbetet. Vi ser nu fram emot att gemensamt med andra aktörer arbeta strukturerat och målmedvetet mot Norden som en öppen, integrerad och hållbar region.

Läs mer på norden.se

Det nordiska samarbetet i framtiden

VI LEVER I EN TID som kännetecknas av polarisering, av ojämlikhet som vinner mark, av klimatförändringar som gör sig allt mer påmind. Men också i en tid där utvecklingen går snabbt framåt, där framgångar inom digitalisering och forskning ger löfte om framtiden.

En betydande majoritet av svenska folket tycker att nordiskt samarbete är viktigt och att det bör öka för att klara framtida utmaningar.

Norden har möjlighet att agera förebild globalt och visa vägen mot ett hållbart samhälle, genom tydligt ledarskap och handlingskraft. Men vi behöver varandra. Som enskilda nationer är vi små, det är tillsammans som vi har möjlighet att göra skillnad och driva förändring.

Samarbetet behöver uppdateras och ta hänsyn till nya förutsättningar

Föreningen Norden har över 100 år av framgångsrikt nordiskt samarbete bakom sig. De största framstegen ägde rum för över 50 år sedan, idag ser förutsättningarna för samarbete annorlunda ut.

Det är nya samhällsutmaningar vi står inför och de nordiska ländernas förhållande till Norden har

förändrats och skiljer sig åt mellan länderna, som exempelvis medlemskap i Nato och EU-samarbete.

En nystart för nordiskt samarbete behöver också ta hänsyn till att länderna har olika förhållande till Norden som region. Det beror både på ländernas geopolitiska läge, men också hur vi har förhållit oss till varandra och till Norden under krigstider.

En nystart behövs både för officiellt och inofficiellt samarbete

De nordiska länderna har mycket att lära av varandra. Att visa ödmjukhet inför varandras olikheter är en framgångsfaktor för starka samarbeten och nära relationer.

Det officiella nordiska samarbetet behöver samarbetsformer och strukturer som gäller även i kristid. Men strukturer för samarbete räcker inte. Vi

människor behöver stärka våra förmågor att samarbeta och för att bevara och stärka den nordiska samhörigheten så behövs nära mellanfolkliga relationer även i framtiden. Det kommer Föreningen Norden fortsätta att prioritera i sitt arbete.

Norden har möjlighet att agera förebild globalt och visa vägen mot ett hållbart samhälle, genom tydligt ledarskap och handlingskraft

Summering

DEN NORDISKA INTEGRATIONEN har kommit långt. Var tredje svensk har idag en nära relation i annat nordiskt land, ofta handlar det om familj och släkt. Men integrationen har inte skapats av en tillfällighet. Det är resultatet av visionärt arbete och gemensamma ansträngningar från ett gränsöverskridande civilsamhälle och en nordisk politisk vilja under lång tid.

Intresset för den nordiska arbetsmarknaden, att bo eller studera i Norden är störst i den grupp som har nära relationer i annat nordiskt land. I denna grupp finns en personlig drivkraft att utveckla en sammanhållen nordisk region.

Nordisk arbetsmarknad behöver rätt förutsättningar

De mest avgörande insatserna för nordisk integration torde vara passfriheten och beslutet om en gemensam arbetsmarknad. Vi ser idag integrerade gränsregioner och var fjärde svensk uppger att de någon gång har varit yrkesverksamma i annat nordiskt land.

Den gemensamma nordiska arbetsmarknaden öppnar möjligheter för den enskilda individen och är av stor betydelse för svensk ekonomi. Norge var vår främsta handelspartner 2020, Danmark var den fjärde och Finland den femte.

Det är viktigt att vi inte lutar oss tillbaka, utan att vi fortsätter ge den nordiska regionen långsiktiga förutsättningar att fortsätta vara en region där människor vill leva, arbeta och bo. Rörelsefriheten och möjligheten att arbeta i Norden är något som vi aktivt behöver arbeta för att bevara.

Civilsamhället skapar förutsättningar för att bygga tillit och gemenskap

Viktiga förutsättningar för integration skapas genom politisk vilja och handling, genom lagar och regleringar. Men nordisk sammanhållning och integration byggs inte ovanifrån, den byggs genom att människor möts, utbyter erfarenheter och upplevelser. Därför är civilsamhällets aktiva involvering i nordiskt samarbete viktig och nödvändig.

Mellanfolkliga relationer och gemenskap lägger grunden för tilliten mellan människor. Det är därför viktigt att målmedvetet arbeta med kultur och möten över de nordiska gränserna för att levandegöra de nordiska värderingar som grundar sig på demokratiska principer.

Det finns en stor potential i att använda nya digitala plattformar för att sprida nordisk kultur och undersökningen visar på en stor räckvidd i media, i synnerhet bland yngre. Mediekonsumtion som utgår från musik, tv-serier eller influencers är ett enkelt sätt för nordbor att komma varandra nära och uppleva allt som förenar de nordiska länderna kring språk eller samhällsbyggnad.

**Fortsatta ansträngningar
behövs för nordisk
integration**

Intresset för Norden behöver väckas i varje generation

DET NORDISKA SAMARBETET skapades i en annan tid. Välfärdssamhället var under uppbyggnad och andra världskriget fanns färskt i minnet. I takt med globalisering och att världen blivit allt mindre genom digitalisering och tekniska utvecklingar har intresset för Norden och Nordens aktualitet minskat. Idag ses troligtvis den fria rörligheten och möjligheten att ta del av en nordisk arbetsmarknad som en självklarhet.

Diversifierad bild hos unga vilka ord som associeras till Norden

I undersökningen framgår det tydligt att den yngre generationen inte har en samstämmig bild av vad Norden associeras med och svarsalternativet "inget av ovanstående" har valts i större utsträckning än ord som förtroende och gemenskap. Hos den äldre generationen finns en större enighet; Norden står för demokrati, välfärd och frihet.

På frågan om vilka områden som nordiskt samarbete är viktigt inom svarar den yngre generationen i betydligt större utsträckning "vet ej". Endast drygt hälften av de unga (56%) anser att Norden har gemensamma normer och värderingar som ger goda förutsättningar för samarbete.

Vi behöver återskapa intresset för Norden och nordiskt samarbete bland unga

Lärdomen vi behöver göra är att intresset för Norden och nordiskt samarbete behöver återskapas för varje generation. Med det som utgångspunkten behöver vi fylla det nordiska samarbetet med innehåll och mening. Det behövs långsiktigt riktade insatser där vi går från "pappersprodukten Norden", där vi istället skapar upplevelser som lägger grunden för ett nordiskt intresse i vilka värderingar synliggörs och får relevans.

VÄRLDEN UTVECKLAS i snabb takt och även saker vi tagit för givet visar sig plötsligt vara osäkra. I flera länder vinner auktoritära ledare mark och hotar demokratin. Vetskapen om jordens knappa resurser gör sig påmind bland annat genom extremväder och naturkatastrofer.

De senaste årens kriser i form av flyktingkrisen 2015 och senast coronapandemin 2020, har visat att nordiskt samarbete inte utvecklats i samma takt som sin omvärld. Istället har avtal som tecknats mellan länderna under förra seklet visat sin otillräcklighet när vi ställts inför nya globala utmaningar och det har saknats samnordiskt ledarskap.

Vi behöver vara rustade att möta nya samhällsutmaningar

Kriserna har varit en prövning, men har samtidigt medfört att nordiskt samarbete kommit högt på den politiska agendan och fått stort medialt genomslag. Möjligheten att driva förändring och rusta nordiskt samarbete för framtiden är större än på lång tid.

Samhällsutmaningarna är komplexa idag och vi behöver se över våra samarbetsmetoder. Det är dags för en uppdatering och en nystart av nordiskt samarbete för att möta dagens och framtidens utmaningar.

Även det historiskt starka civilsamhället behöver få förnyad kraft och samlas kring nya samarbetsformer och projekt.

Stort stöd för nordiska samarbeten och ansvaret är vårt gemensamma

Det finns ett stort folkligt stöd för det nordiska samarbetet.

Både det offentliga Norden och civilsamhället behöver gå från ord till handling. Ansvaret att driva förändring och utveckling av nordiskt samarbete går inte att delegera.

Det är vi som tillsammans gör skillnaden.

Nordiskt samarbete behöver anpassas i en snabbt föränderlig värld

**Det är vi
tillsammans
som gör
skillnaden.**

Om undersökningen

Rapporten Svenskarna och Norden baserar sig på en opinionsundersökning som United Minds genomförde på uppdrag av Föreningen Norden 2020 med syfte att ta reda på den svenska allmänhetens inställning till Norden och nordiskt samarbete. Undersökningen genomfördes som en webbenkät med 1809 svar, fördelat på ett riksrepresentativt urval på 1010 personer och 799 personer som är bosatta i en gränskommun i Norrbotten, Västerbotten, Dalsland, Härjedalen eller Skåne.

Undersökningen är finansierad av Föreningen Norden med bidrag från Utrikesdepartementet. Materialet omfattar även en medieanalys som genomförts av Meltwater.

Vid sidan av den kvantitativa intervjun genomfördes även ett antal djupintervjuer för att få ett bredare perspektiv på de frågor som undersökningen gäller. Vi vill rikta ett stort tack till Johan Norberg, Heidi Avellan, Johan Strang, Britt Bohlin, Elsie Hellström, Hasse Svens och Lasse Stenman.

Redaktör för rapporten är Jenny Burman, Föreningen Norden.

FORMGIVNING: Divide & Conquer

TRYCK: Urban Print 2021

